

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

การประชุมผู้บริหารกรมส่งเสริมการเกษตร ครั้งที่ 9 / 2562

วันที่ 28 ตุลาคม 2562

ณ ห้องประชุม 7 ชั้น 5 กรมส่งเสริมการเกษตร

ประเด็นนำเสนอ

1. หลักการและเหตุผล ศพก.
2. ผลการดำเนินงาน
3. แนวทางการดำเนินงาน ปี 2563

กรมส่งเสริมการเกษตร

1. หลักการและเหตุผล ศพก.

สี่ ที่มา

- ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)
- กสท. จัดตั้ง ศพก. โดยเกษตรกรต้นแบบเป็นผู้บริหารจัดการ
- ปัจจุบันมี ศพก. อำเภอละ 1 ศูนย์ รวม 882 ศูนย์

วัตถุประสงค์

- เป็นศูนย์ให้บริการทางการเกษตร และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่
- เป็นกลไกบูรณาการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่

เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

ดำเนินการใน 77 จังหวัด 882 อำเภอ

ศูนย์หลัก

อำเภอละ 1 ศูนย์ รวม 882 ศูนย์

ศูนย์เครือข่าย

- 1) ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)
- 2) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)
- 3) ศูนย์เครือข่ายด้านอื่นๆ เช่น จุดเรียนรู้ด้านบัญชี
จุดเรียนรู้ด้านปศุสัตว์ จุดเรียนรู้ด้านประมง
ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ฯลฯ

องค์ประกอบ ศพก.

บทบาทหน้าที่ คพก.

- ถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมกับชุมชน
- ให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่เกษตรกรในชุมชน
- ให้บริการด้านการเกษตรอื่นๆ
- ให้บริการแก้ปัญหาและรับเรื่องร้องเรียนของเกษตรกร
- เป็นจุดพบปะอาสาสมัครเกษตรกับนักส่งเสริมการเกษตร และเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและเกษตรกรในพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

เป็นแหล่งเรียนรู้ในระดับชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของเกษตรกรอาสาสมัครเทคโนโลยีชุมชน

พัฒนาศูนย์เรียนรู้ให้มีความพร้อมในการถ่ายทอดเทคโนโลยีความรู้และการบริการที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่

เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนในระดับอำเภอ อำเภอละ 1 ศูนย์

ข้อมูล ศวก. จำแนกตามประเภทสินค้าหลัก จำนวน 882 ศูนย์

ข้อมูล ณ 1 ตุลาคม 2562

สินค้าหลัก	จำนวน	สินค้าหลัก	จำนวน
1. ข้าว	436 (49.9%)	10. ลำไย	20 (2.3%)
2. มันสำปะหลัง	56 (6.3%)	11. เงาะ	4 (0.5%)
3. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	9 (1.0%)	12. มะม่วง	11 (1.2%)
4. พืชไร่อื่นๆ เช่น สับปะรด ถั่วเขียว	16 (1.8%)	13. มังคุด	26 (2.9%)
5. ยางพารา	45 (5.1%)	14. ไม้ดอก ไม้ประดับ	3 (0.3%)
6. ปาล์มน้ำมัน	45 (5.1%)	15. พืชผัก	26 (2.9%)
7. อ้อยโรงงาน	11 (1.2%)	16. ไร่นาสวนผสม/ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	98 (11.1%)
8. ไม้ผล/ไม้ยืนต้นอื่นๆ เช่น ส้มโอ ฝรั่ง มะพร้าว ชา และกาแฟ	48 (5.4%)	17. กิจกรรมเกษตรอื่นๆ เช่น เลี้ยงปลานิล และเลี้ยงไก่พื้นเมือง	6 (0.7%)
9. ทุเรียน	22 (2.5%)	รวม	882

ข้อมูลศูนย์เครือข่าย จำแนกตามกิจกรรมสินค้าหลัก จำนวน 11,742 ศูนย์ ข้อมูล ณ 1 ตุลาคม 2562

กิจกรรมหลัก	จำนวน	กิจกรรมหลัก	จำนวน
1. ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	1,283 (10.9%)	13. ด้านมาตรฐานการผลิตทางการเกษตร	108 (0.9%)
2. ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)	732 (6.2%)	14. ด้านเศรษฐกิจเกษตร	72 (0.6%)
3. ด้านการจัดการดิน	285 (2.4%)	15. ด้านสหกรณ์	139 (1.2%)
4. ด้านประมง	567 (4.8%)	16. ด้านบัญชี	39 (0.3%)
5. ด้านปศุสัตว์	567 (4.8%)	17. ด้านชลประทาน/การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า	21 (0.2%)
6. ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	1,269 (10.8%)	18. ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	109 (0.9%)
7. ด้านพืชไร่	341 (2.9%)	19. ด้านพืชผัก	544 (4.6%)
8. ด้านไม้ผล	691 (5.9%)	20. ด้านหม่อนไหม	58 (0.5%)
9. ด้านไม้ยืนต้น	330 (2.8%)	21. ด้านการแปรรูปผลิตผลด้านการเกษตร	591 (5.0%)
10. ด้านแมลงเศรษฐกิจ	73 (0.6%)	22. ด้านไม้ดอกไม้ประดับ	4 (0.03%)
11. ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน	175 (1.5%)	23. อื่นๆ เช่น วสช. และการปลูกผักปลอดสารพิษ ในโรงเรือน	49 (0.4%)
12. ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/ เกษตรผสมผสาน	3,695 (31.5%)	รวม	11,742

งบประมาณ โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ปี งบประมาณ	ปี 2557 เริ่มตั้ง ศพก.	ปี 2558 พัฒนา ศพก. (Show Room)	ปี 2559 ขับเคลื่อน ศพก.	ปี 2560 ดำเนินการ ต่อเนื่อง	ปี 2561 สร้างเครือข่าย	ปี 2562 เครือข่าย เข้มแข็ง
งบประมาณ รวม (บาท)	13,935,600 (ศูนย์ละ 15,800)	34,191,000 (ศูนย์ละ 38,000)	17,640,000 (ศูนย์ละ 20,000)	233,870,800	117,520,600	137,668,020
กิจกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงศูนย์ฯ 882 ศูนย์ (ศูนย์ละ 5,000 บาท เป็นเงิน 4,410,000 บาท) - ทัศนศึกษาของเกษตรกร 882 คน เป็นเงิน 705,600 บาท - เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเกษตรกรศูนย์ละ 200 คน เป็นเงิน 8,820,000 บาท 	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาศูนย์ฯ 882 ศูนย์ (ศูนย์ละ 5,000 บาท เป็นเงิน 4,410,000 บาท) - เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเกษตรกรศูนย์ละ 50 คน เป็นเงิน 13,230,000 บาท - จัดงาน Field day 882อำเภอ อำเภอละ 300 ราย เป็นเงิน 15,876,000 บาท - ติดตามงาน (ส่วนกลาง เขต จังหวัด) เป็นเงิน 675,000 บาท 	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาแปลงเรียนรู้ และฐานเรียนรู้ 882 ศูนย์ (ศูนย์ละ 5,000 บาท เป็นเงิน 4,410,000 บาท) - อบรมเกษตรกรศูนย์ละ 50 คน เป็นเงิน 4,410,000 บาท - จัดงาน Field day 882 อำเภอ อำเภอละ 100 ราย เป็นเงิน 8,850,000 บาท 	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาศักยภาพการให้บริการ และบริหารงานเพื่อขับเคลื่อน ศพก. เป็นเงิน 131,808,800 บาท - พัฒนาเกษตรกรผู้นำ ศูนย์ละ 50 คน เป็นเงิน 17,640,000 บาท - พัฒนาศูนย์เครือข่าย เป็นเงิน 82,214,800 บาท - ติดตาม ประเมินผล รายงาน เป็นเงิน 2,207,200 บาท 	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาศักยภาพ ศพก. (4,410,000 บาท) - บริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนงาน (13,936,800 บาท) - สนับสนุนการให้บริการ ศพก. (20,991,600 บาท) - การพัฒนาเกษตรกรผู้นำ (15,876,000 บาท) - ติดตามและรายงานผล (306,400 บาท) - พัฒนาศูนย์เครือข่าย (61,999,800 บาท) 	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาศักยภาพ ศพก. และศูนย์เครือข่าย (15,876,000 บาท) - บริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนงาน (18,575,550 บาท) - สนับสนุนการให้บริการ ศพก. และเครือข่าย (17,640,600 บาท) - การพัฒนาเกษตรกรผู้นำ (19,404,000 บาท) - ติดตามและรายงานผล (1,172,470 บาท) - พัฒนาศูนย์เครือข่าย (65,000,000 บาท)

กรมส่งเสริมการเกษตร

2. ผลการดำเนินงาน

เชิงปริมาณ

กิจกรรม	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	รวม
1. พัฒนาศักยภาพ ศพก.	882 ศูนย์	882 ศูนย์	882 ศูนย์	882 ศูนย์	882 ศูนย์	882 ศูนย์	882 ศูนย์
2. พัฒนาศักยภาพ ศพก. เครือข่าย	-	-	-	-	-	2,646 ศูนย์	2,646 ศูนย์
3. ทัศนศึกษา/อบรม เกษตรกร	882 ราย	44,100 ราย (50 ราย/ศูนย์)	44,100 ราย (50 ราย/ศูนย์)	44,100 ราย (50 ราย/ศูนย์)	26,460 ราย (30 ราย/ศูนย์)	26,460 ราย (30 ราย/ศูนย์)	186,102 ราย
4. พัฒนาประธานศูนย์ เครือข่าย	-	-	-	-	-	8,820 ราย (10 ราย:ศพก.)	8,820 ราย
5. เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ของเกษตรกร	176,400 (200 ราย/ศูนย์)	-	-	-	-	-	176,400 (200 ราย/ศูนย์)
6. งาน Field Day	-	264,600 ราย (300 ราย/ศูนย์)	176,400 ราย (200 ราย/ศูนย์)	176,400 ราย (200 ราย/ศูนย์)	176,400 ราย (200 ราย/ศูนย์)	88,200 ราย (100 ราย/ศูนย์)	882,000 ราย
7. การให้บริการ	-	-	-	-	-	-	-
- อบรม/ดูงาน	-	-	220,500 ราย (อบรมภัยแล้ง)	774,919 ราย	287,707 ราย	102,455 ราย	1,165,081 ราย
- บริการข้อมูล ข่าวสาร/ วิชาการ	-	-	47,845 ครั้ง	32,769 ครั้ง	11,442 ครั้ง	4,849 ครั้ง	96,905 ครั้ง
- ให้บริการด้าน การเกษตรต่างๆ	-	-	45,495 ราย	117,401 ราย	48,089 ราย	19,039 ราย	230,024 ราย

เชิงคุณภาพ

จากการประเมินผล ศพก. ปี 61 โดย สศก.

1. การนำความรู้ไปใช้

- เกษตรกรผู้นำที่ได้รับการพัฒนา ร้อยละ 98.26
- เกษตรกรที่มารับบริการ ณ ศพก. ร้อยละ 92.62

2. การเปลี่ยนแปลงหลังนำความรู้ไปปรับใช้

1) เกษตรกรผู้นำ

- ค่าปุ๋ยเคมี ลดลงเฉลี่ย 405 บาท/ไร่
- ค่าสารเคมี ลดลงเฉลี่ย 161 บาท/ไร่
- ค่าเมล็ดพันธุ์ ลดลงเฉลี่ย 145 บาท/ไร่
- รายได้ เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 50,468 บาท/ครัวเรือน

2) เกษตรกรที่มารับบริการ ณ ศพก.

- ค่าปุ๋ยเคมี ลดลงเฉลี่ย 533 บาท/ไร่
- ค่าเมล็ดพันธุ์ ลดลง 152 บาท/ไร่
- รายได้ เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 24,173 บาท/ครัวเรือน

เชิงคุณภาพ (ต่อ)

จากการประเมินผล ศพก. ปี 61 โดย สศก.

3. ประเด็นที่พบ

1) การอบรมความรู้

- หลายหน่วยงานดำเนินการในช่วงเวลาต่างกัน และตรงกับช่วงฤดูกาลเพาะปลูก
- บางหลักสูตรผู้เข้าอบรมน้อย และเป็นผู้แทนมาอบรม ทำให้ไม่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย
- การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์บางพื้นที่ หน่วยงานเป็นผู้ดำเนินการ โดยเกษตรกรต้นแบบ หรือคณะกรรมการ ศพก. ไม่มีส่วนร่วมในการประชุมหารือ
- ข้อจำกัดการจัดซื้อวัสดุ ไม่ตรงต่อความต้องการ ไม่คงทนถาวร และเสียหายได้ง่าย

2) สถานที่ตั้ง ศพก.

- บางแห่งไม่ได้เป็นกรรมสิทธิ์ของเกษตรกรต้นแบบ ทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง และขาดความต่อเนื่อง
- ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรม พื้นที่น้อย ถนนแคบ การเข้าออกค่อนข้างลำบาก
- ไม่มีระบบการบันทึกการเข้าใช้ประโยชน์ของเกษตรกร
- ศพก. บางศูนย์ ไม่มีแผนหรือแนวทางการดำเนินงานในการใช้ศาลาหลังครบสัญญา 5 ปี

เชิงคุณภาพ (ต่อ)

จากการประเมินผล ศพก. ปี 61 โดย สศก.

4. ข้อเสนอแนะ

- หน่วยงานเกี่ยวข้องควรบูรณาการวางแผนร่วมกันในการเข้าพื้นที่ กำหนดช่วงเวลาให้สอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิตของเกษตรกร
- ควรให้เกษตรกรต้นแบบหรือคณะกรรมการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาศักยภาพของ ศพก.
- ควรติดตาม สอบถามปัญหา และความพร้อมในการดำเนินงานของเกษตรกรต้นแบบ
- ควรจัดทำแผนหรือแนวทางการพัฒนาหลังสิ้นสุดสัญญาการใช้อาคาร ศพก.

กรมส่งเสริมการเกษตร

3. แนวทางการดำเนินงาน ปี 2563

วิสัยทัศน์

คพก.

เป็นของชุมชน ที่เป็นแหล่งสร้างสรรค์นวัตกรรม

บ่มเพาะเกษตรกร และให้บริการด้านการเกษตร

เพื่อยกระดับเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการ

และชุมชนเกษตรสู่ความยั่งยืน

Motto

“เครือข่าย เข้มแข็ง และยั่งยืน”

เป้าหมาย

เป้าหมายหลัก

- ปี 2563 มุ่งเน้นพัฒนา ศพก. ทุกแห่ง (882 ศูนย์)
- ผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย
 - ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย

เป้าหมายรอง

- สนับสนุน และพัฒนา ศพก. ที่มีศักยภาพ และความพร้อม
- 1) นำนวัตกรรม และเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมไปใช้ในการดำเนินงาน
 - 2) ต่อยอดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

แผนการดำเนินงาน ปี 2563

ประกอบด้วย 6 กิจกรรม

1. การพัฒนาศักยภาพของ ศพก. และศูนย์เครือข่าย

- ศพก.หลัก จำนวน 882 ศูนย์
- ศูนย์เครือข่าย จำนวน 2,646 ศูนย์ (882 อำเภอ x 3 ศูนย์)

2. การพัฒนาเกษตรกร

- อบรมเกษตรกร 30 ราย/ศพก. จำนวน 882 ศูนย์ (3 ครั้ง)
- อบรมประธานศูนย์เครือข่าย จำนวน 11,742 ศูนย์ (2 ครั้ง)

3. การสนับสนุนการให้บริการของ ศพก.

- จัดงาน Field Day
- สนับสนุนการให้บริการวิชาการและข้อมูลข่าวสาร

ศพก

แผนการดำเนินงาน ปี 2563 (ต่อ)

4. การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน

- ประชุมคณะทำงานและคณะกรรมการเครือข่าย ศพก.
(ระดับประเทศ เขต จังหวัด และอำเภอ) ร่วมกับแปลงใหญ่ และ YSF
- ถอดบทเรียน ศพก. - เขตละ 1 จุด รวม 6 จุด
- จังหวัดละ 1 จุด รวม 77 จุด

5. การพัฒนา ศจช. และ ศดปช.

- อบรมการเป็นหมอฟีช(คลินิกฟิช)
- เวทีจัดทำแนวทางการพัฒนาการจัดการศัตรูพืชฯ ภายใต้ ศพก.
- สนับสนุนปัจจัยควบคุมศัตรูพืชแก่เกษตรกรในงาน Field day
- การพัฒนาศักยภาพ ศจช.
- ขับเคลื่อน ศดปช.
- พัฒนา ศดปช.
- ประเมินการดำเนินงาน ศดปช

6. การติดตามและรายงาน (ส่วนกลาง เขต และจังหวัด)

ขอบคุณครับ

สามารถดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://alc.doae.go.th/>

